

Utfodring av klövvilt

På denna foderplats försöker vi erbjuda alla möjligheten att äta. Ärtor och ensilage är huvudingredienserna

Att utfodra vilt är något som betalar sig både i kvalitet och kvantitet. Och det är dessutom roligt.

Av: Mikael Grennard

Att fodra och experimentera med olika foder och metoder är något jag, och många med mig, tycker är allt mer intressant. Det finns enormt mycket olika teorier om vad som är rätt eller fel. Men allt som bevisligen fungerar får betraktas som bra. Om det fungerar ser man mycket snart på sina foderplatser. Nedan redogörs för foder-tankar och experiment från en jaktmark i norra Sörmland. Hur mycket man vill göra har med ambition att göra och där väljer vi själva fritt.

Ingen av oss är någon särskilt entusiastisk vakjägare. Vi håller alla jakten med hund högst. Därför har det inte dragits särskilda skiljelinjer mellan vad som

är foder- respektive vakplats. Detta är däremot mycket viktigt om man vakjagar mycket. Det som menas är att det ska finnas några platser där man inte jagar, där viltet alltid kan äta i lugn och ro. Detta brukar då kompletteras med vakplatser där man de facto jagar.

Foderval

Vi menar att allt som är naturligt känns rätt att använda. Med det menas att det ska finnas en rimlig tanke att viltet i fråga faktiskt skulle kunna äta det aktuella fodret i naturen. I vissa områden fodrades det tidigare mycket friskt med START och müsli av olika slag. Detta hade förstås en enorm dragnings-

kraft och det lades ut tonvis av dessa foder. Tror att det fortfarande är så att överblivet bröd av olika slag är ett av de vanligast förekommande fodersorterna för just vildsvin.

Jag tillåter mig dock att tvivla lite på att vilt ska äta raffinerat socker. Har själv sett otäcka exempel på grisar som har tänderna mer eller mindre uppfrätta av kariesangrepp och det är inte roligt.

Att däremot lägga ut sockerbeter ser jag inget fel i. Det är en naturlig föda som dessutom är förhållandevis billig. Hos allt hjortvilt avstannar den reella tillväxten av kroppsmassan under den mer näringsfattiga delen av året. Kommer de däremot åt kolhydrater under vintersäsongen, t ex genom sockerbeter, avstannar inte tillväxten på samma sätt. Antagligen genom att de inte behöver omvandla protein till energi, utan kan använda dessa till uppbyggnad istället. Det finns dock ett välkänt problem vid

Vitklövern har dragit dit en mycket fin älg som mumsar i sig av den frodiga klövern

utfodring med sockerbetor och det är att sand och jord på dessa lätt nöter ned tänder på hjortvilt. Det finns bevis där man funnit hjortar som i sin glansålder svultit ihjäl på grund av dåliga tänder. Därför bör de om möjligt läggas på en väldränerad plan, och inte det som snart blir ett gyttejhål.

Bröd

Mycket vanligt idag är att man fodrar, framförallt grisar, med bröd. Detta är ett lätt överkomligt foder som man oftast kan få gratis mot avhämtning. Men man kan väl även där fråga sig hur naturligt det är med wienerbröd, biskvier och liknande.

Själva baserar vi utfodringen på ensilage samt ärtor som sprids med jämna mellanrum i de automater vi har. Till detta lägger vi ut potatis, sockerbetor, majs och liknade vartefter vi kommer över det.

Helsädesensilage

Ensilaget som används är så kallat helsädesensilage. Det är höstvetete eller likvärdigt spannmål som slås i juli och ensileras med ax och allt i balar om ca 400 kg. Ibland sprutar man på melass i samband med balningen vilket ger det en mycket hög smaklighet. Dessutom luktar det starkt över nejden så viltet har inga problem att finna det. Vi har nog inte provat något som drar så mycket vilt av alla slag som helsädesensilage.

Då och då lämnar vi någon bal öppen för att spara till senare. Det händer då ibland att vildsvinen öppnar dessa själva genom att sprätta upp plasten.

Fodermetoder

Som tidigare skrivits ovan använder vi olika spridare på vår mark. Detta i kombination med någon enstaka så kallad rulltunna. En tunna med lämpligt antal hål i rätt storlek ur vilka fodret läcker ut

när den knuffas av grisen. Dessa fungerar endast för vildsvin således.

Det finns en uppsjö av olika foderspridare på marknaden idag. Allt ifrån någon tusenlapp upp till ca 6000:-. Vi har provat olika av de i mellansegmentet, samt några av de dyrare. Det kan nog påstås att man som vanligt får vad man betalar för. Köper man de större och dyrare får man en klart bättre maskin, som ofta håller längre.

Dessutom behöver man inte vara lika noga med vad för foder man fyller sin maskin med. De tuggar lätt i sig halm, sammanklibbat foder och annat skräp vilket lätt fastnar i de mindre maskinerna med följden att den inte sprider något innan man rensat den. Vitsen är ju att maskinen ska stå och göra jobbet dag ut och in utan större tillsyn. Dessutom får man en helt annan spridningsradie med de större. Det gör att viltet får leta längre och blir kvar på foderplatsen längre.

En rulltunna där i detta fallet ärtor rinner ut då grisarna knuffar den runt trädet den är bunden i.

Vildsvinen bor gärna i ensilaget

”Det händer ibland att vildsvinen öppnar balarna själva genom att sprätta upp plasten”

Att denna gris led av långt gången karies råder ingen tvekan om

Viktigt för alla sorter är att de monteras på en ställning som gör att den kommer upp högt och att ställningen inte i för hög grad, genom sin konstruktion, försvårar själva spridningen. En bra lösning är om de kan hängas upp mellan två träd eller liknande.

Det inte så tokigt att ha viss riktad fodring av rådjur. För dessa har vi byggt foderbord som monteras på ett träd eller liknande. Eftersom vi har vildsvin på markerna kan vi inte ha foderbord som

står på marken eftersom vildsvinen ständigt välter dessa i sin jakt på föda.

Viltåker

Att anlägga viltåker tillhör något av de mer belönande viltvårdsåtgärder man kan göra. Detta förutsätter förstas att man har tillgång till en del jordbruksmaskiner, eller att man kan hyra in någon som utför arbetet är dig. Att inte fler markägare lägger ned arbete på viltåkrar är lite av en gåta. Detta brukar normalt

löna sig mångfalt och det insatta arbetet blir i längden inte betungande. Dessa sköter sig själva under hela vintern, men behöver kanske putsas en eller två gånger under sommarhalvåret.

Vi har satsat helt på att så ren vitklöver som ger en tjock frodig matta av oemotståndligt foder som tilltalar allt vilt. Vitklöver är ett förhållandevis dyrt utsäde, men utbytet är ofta väldigt högt, och dessutom behöver det inte gödslas. Istället för att bara putsa kan man låta

Helsädesensilage, i detta fallet på rågvete

göra ensilage av det man slår på sommaren. På så sätt kan man bli i stort sett självförsörjande avseende viltfoder.

Oavsett vilka vettiga viltvårdsåtgärder man gör så kommer det i längden att löna sig. Dessutom är det en mycket intressant hobby där resultaten av det nedlagda arbetet visar sig mycket snart.

